

DUMITRU POPESCU

Baletul fantasmelor

(O versiune literară a visului)

Cuprins

SCHIMBAREA DE DECOR	7
FLORI ȘI OAMENI	10
PLĂCINTA DIN VIS E... VIS	14
PUNTEA DIN CER	18
PICĂTURA	21
MELANJUL	24
VIĂȚA PE SCENĂ	27
PRIMORDIAL	31
CONFRERIA	34
ALARMA	37
O SLUJBĂ	40
PRIETENII	43
TINERII	46
CARE DINTRE CEI DOI?	49
CEARȘAFURILE	54
IURTA SUSPENDATĂ	58
OPUSUL COMPLEMENTAR	61
FILIAȚIE – 1	64
FILIAȚIE – 2	66
PACIENTUL	70
FILM DOCUMENTAR	72
EXAMENUL	77
ADIO	81
INVAZIA	84
ISTORIE	86
VEȘNICIA	90
CĂLĂTORIA	94
PREȚ DE O SECUNDĂ	98

ÎNAINTE-MERGĂTORUL.....	102
STEPSA	106
INTERCEPTAREA	110
STRĂJERUL CONȘTIINȚEI.....	113
CULOAREA SUBTILITĂȚII.....	117
SIRENA	120
ÎNTUNERICUL	127
COMPETIȚIA	133
COMUNICAREA	137
TAPISERIA	140
COMPOTUL.....	144
MOȘTENITORUL.....	148
ÎNTRERUPEREA	151
OBSTACOLUL.....	155
EXORCISMUL.....	159
ÎNSCENAREA	163
VULCANUL NOROIOS	167
COINCIDENTĂ	171
CEI DOI.....	175
ANTROPOFAGIE.....	178
COTA X.....	182
POTERA	186
ANIVERSAREA.....	189
GRĂDINA RAIULUI	192
OFERTE	198
PIAȚA	205
REGINA BALULUI	209
MARCELICA.....	213
CONSULTANȚII	217
REVELAȚIA.....	222
CARACATIȚA	228
MASOCHISM.....	232
INDIFERENȚA.....	235
LIBERUL ARBITRU	238
DETAȘAMENTELE	242
MAESTRUL ȘI UCENICUL	245
COMOARA	249

SCHIMBAREA DE DECOR

Am simțit cum mi se îngreunează capul și motoarele silențioase ale minții se opresc. Într-o stranie fulgerare obscură, prin ceața morții celei mici, a somnului, am văzut cum se schimbă tărâmurile. Orașul, cu nesfârșita câmpie ce-l înconjoară, cu marile și micile lui clădiri, cu mașini, oameni și lucruri, ca o aluviune opacă, o viitură densă, aproape vâscoasă, alunecă și curge vertiginos, dar totuși monoton, undeva, în neant. Într-o clipită totul a dispărut, pământul, scoarța planetei și atmosfera ei rămânând așa cum au ieșit din atelierul vreunui Hefaiastos al legendei. Dar, imediat, și în sens invers, planeta s-a populat la loc, fiind acoperită de tărâmul nocturn, oniric, al fantasmelor.

...Spre crenelurile înalte, de piatră, ale cetății, urcă, într-o inversă pantă dulce, convoiul nesfârșit, de o fastuoasă solemnitate, al unei măreții tănuite, în sfârșit eliberate din chingile istoriei. Și din care nimeni nu poate alege ce e fals de ce e adevărat. Ariergarda cortegiului era alcătuită din trei elefanți albi, de proporții neobișnuite, despre care se spunea că ținuseră până nu demult însuși pământul pe umerii lor. Pe ceafa unuia se clătina un jilt de aur gol, probabil

destinat mie, mi-am zis, surprinzându-mi un zâmbet șolticar, acolo, în locul unde mă țineam ascuns. Al doilea purta pe spate un enorm vas de ceramică albastră, din care ieșea, încolăcindu-se ca un șarpe boa nervos, căutându-și aripile, spiritul. Spiritul meu, de bună seamă, dar care nu mă vedea, nu vedea pe nimeni, doar se înșuruba în albul lăptos al cerului. Și în sfârșit, al treilea elefant legăna încet o placă de ardezie verde, având încrustați în centru propriii mei ochi, cu pleoapele coborâte, însă, așa cum arătau, desigur, în clipa adormirii.

În spatele nobilelor animale ce pășeau grațios, ca niște dansatoare hinduse, se înșirau marile categorii îndreptățite să participe la ceremonie: războinicii în veșminte de luptă, înzăuați din cap până în picioare, preoții în haine lungi, albe, cu poalele și mânecile fluturând în vânt, vestalele, îmbrăcate în negru ca niște păsări rău prevestitoare, ca bocitoarele casandriene, ducându-și în faldurile robelor blestemele, un fel de însemne ale iadului.

În ceea ce mă privește, nu știam unde mă aflu, și aceasta îmi dădea o secretă și perversă bucurie egoistă. Lunga, impresionanta coloană înainta la pas, urmând cadența unei melodii apăsătoare, fără izvor anume, împrăștiind de-a lungul întregii văi o severă lamentație, o clamoare neinteligibilă. Și pe măsură ce șirul avansa fără nicio grabă, de undeva din spate începeau să răzbată zgomote stridente și răgușite, amortizate de depărtare sau de un consemn, și să se înfiripe vedenia altor demonstranți. Încet-încet am deslușit mulțimea dezordonată, totuși ținută de cineva în frâu, a animalelor preistorice, cu liniile lor

disproporționate, coșmarești, de zburătoare răpitoare, de reptile și mamuți.

Ceremonialul nu avea, se pare, niciun program, nicio anume desfășurare în timp și spațiu. Nu exista vreun indiciu asupra locului de unde vin acești actori de defilare, și unde se duc. Nimeni nu părea să-i conducă.

Deodată, atenția mi-a fost atrasă de ochii încadrați pe panoul de ardezie verde, și pe care nimeni altcineva nu-l lua în seamă. Începeau să palpitate. Era o mișcare lăuntrică a globurilor sub pleoapele coborâte, închise ca niște lespezi. Parcă se pregătea o deschidere, o eliberare și o iluminare. Și chiar după un scurt zbucium spastic, lespezile începură să se ridice, ca după un mormânt din care mortul învie. Atunci, în clipitele dintre ridicarea pleoapelor de pe ochii din panoplie, adică de pe ochii mei, și trezire, am văzut prăbușirea fastuosului ceremonial al trecerii prin tărâmul de noapte, generos, inventiv și inspirat, conceput parcă de un mare regizor de spectacol artistic.

Tărâmul s-a spart dintr-odată, ceva de sub el înghițind totul ca o gură hulpavă de căpcăun astral.

De data aceasta, grandioasa desfășurare de figurație, ca o scenă a Scalei din Milano când joacă Nabucco, s-a transformat într-o lavă incandescentă de vulcan. S-a produs o revărsare de foc moale, înceată, dar necruțătoare, ce nu lăsa în urmă decât dâra cenușiu-argintie a scrumului, ca semn că pe acolo trecuseră fantasmele.

Tărâmul s-a închis apoi, fiindcă la marginea lumii celeilalte, gata să se ivească, începeau să cânte cocoșii dimineții.

FLORI ȘI OAMENI

Cobor dintr-o clădire înaltă, de la etajele superioare. Ba cu liftul, ba pe scări. Nu conștientizez unde am fost, la un for superior, bănuiesc. Ajung la parter, dar se vede treaba că n-am nimerit spre ieșirea centrală, ci spre una dosnică. Nu văd cum să ajung în stradă, decât, poate, sărind de pe acoperișul plat a ceva ce credeam că e garaj. Părăsesc această pistă. Pe o cale ocultă ajung, totuși, în stradă, unde mă trezesc în compania unei perechi de vârsta a doua avansată. Rezulta că ne cunoaștem, dar nu evocam niciun trecut comun. Se părea că m-au invitat la ei acasă, dar nu în mod expres și nici cu vreo motivație.

Intrăm în „locuință” direct din stradă, printr-o ușă ce nu dă într-un spațiu de trecere, cum e normal. Suntem într-o odaie de dimensiune obișnuită, complet goală, având doar dușumele și pereți. M-am mirat cu voce tare cum se descurcă în condițiile respective. M-au liniștit cu un cuvânt sau două, și cu un zâmbet calm, convinși. Din clipa aceea au început să apară însă și alți musafiri. La început doi sau trei și un adolescent, acesta prezentat ca fiu al perechii, și căruia îi lipsea un ochi. Cel bun părea zidit cu un fel de mortar întins și în jur, pe obraz. La un moment

dat, dintre invitați unul s-a apropiat de mine, cu o mină radioasă, încântat, supraamical. Mi-am dat seama că și eu îl cunosc, fără să-l pot identifica. Parcă ne-am și îmbrățișat și ne-am lovit cu palmele pe spate, cum fac prietenii vechi. Tot timpul cât am rămas acolo l-am văzut și l-am simțit pe aproape. Apoi mușafirii s-au înmulțit, majoritatea dând impresia că mă cunosc de mult (și eu la fel). Mă stăpânea convingerea că am fost împreună cu ei în altă etapă a vieții, sau în altă viață.

Pe nesimțite, încăperea s-a lărgit, ajungând la dimensiunea unui salon. Peretele din fund, acum îndepărtat, se învăluisese într-un fel de ceață, prin care abia ghiceam o pictură murală. Încet-încet ceața s-a împrăștiat (poate fusese ceva pe ochii mei) și acel perete din fund (ba chiar și cei laterali) s-a dezvăluit în toată splendoarea pe care o bănuisem.

Era o operă picturală grandioasă, de o frumusețe copleșitoare, cu un colorit armonios și cu o viață tumultuoasă, ca a naturii – dar nu pământeană, paradisiacă. Uneori vedeam o enormă aglomerare florală (cu flori gigantice), alteori un ocean de trupuri în valuri. Gândul mă ducea la „Judecata de Apoi” a lui Michelangelo din Capela Sixtină, ce părea transplantată aici cu alt scop decât cel artistic sau religios. Dar de ce această glisare, de la explozia florală de corole și buchete supradimensionate halucinant, la o panoramă umană cu puzderie de trupuri goale, desăvârșite în eleganța liniilor lor vii? Mi se înfățișa o viziune a genezei total diferită de cea a picturii renaștentiste, de tragica naștere adamică urmată de păcatul originar și alungarea din rai?

COMPETIȚIA

Prima parte a visului s-a consumat – culmea absurdității! – în zăvoiul de pe malul Dunării, iar eu mă duceam acolo nu dinspre oraș, ca de obicei, ca în singurul mod logic, ci dinspre malul celălalt, dinspre Bulgaria. Probabil mă afluam într-o barcă, într-o șalupă, dar n-am conștientizat în ce condiții mă deplasez, întreaga atenție fiindu-mi atrasă de ce se întâmpla în zăvoi și de-a lungul plajei. Erau acolo, ca de regulă duminica, trăsură, gabriole, corturi, biciclete, grătare învăluite în fum și, firește, locuitori și locuitoare ale orașului în costume de baie. Dar asta observam în treacăt, privirile fixându-mi-se asupra unui grup în mijlocul căruia doi inși gesticulau, agitănd ceva în mâini și arătând spre un al treilea, recomandat, cum se face cu o marfă de senzație.

Ajuns la locul cu pricina mi-am dat seama că aveam de-a face cu o lansare de carte. Fără să știm când, zăvoiul se emancipase, iată, cultural, la o cotă înaltă. Dar pentru mine surpriza maximă a fost alta: vedeta literară la ordinea zilei, în acea frumoasă zi de vară. În personajul central al evenimentului l-am recunoscut, fără prea multă dificultate, în ciuda anilor de când nu ne mai văzusem, pe unul din colegii mei de școală primară (Școala primară nr. 1 a străvechii

urbe dunărene), și anume T.R. Deși învățasem apoi la licee diferite, rămăsesem prieteni, el fiind un generator, unanim recunoscut și nedezmintit toată viața, de amicitie, omul veșnic binedispus, cu glume pe buze, cu râsul gâlgâind din adânc precum un izvor de optimism, cu mâini neastâmpărate pigulindu-ți reverele hainei, aranjându-ți frizura ș.a.m.d.

De altfel, aceste virtuți s-au reconfirmat pe loc. Recunoscându-mă (și închipuindu-și probabil că am venit să-i cinstesc momentul de afirmare) și-a lăsat baltă coechipierii și a sărit să mă îmbrățișeze. M-a luat lângă el, abținându-se pentru moment să dea drumul binecunoscutei sale verve orale (agenții încercau să îl țină în frâu din priviri), mulțumindu-se să mă păstreze în apropiere.

Sosirea și primirea entuziastă a persoanei mele le dădu celor doi prezentatori un nou impuls de energie publicitară (poate doreau să mă edifice și pe mine asupra fondului chestiunii). Reieșea că e vorba de un best-seller având premiera editorială în Statele Unite, unde fostul meu coleg ocupa nu știu ce importantă slujbă. Se vehiculau cifre astronomice ale tirajelor și traducerilor în alte limbi, iar în ceea ce privește conținutul, reieșea că e vorba de o lucrare autobiografică conținând o experiență de viață cu totul ieșită din comun. Unul dintre vorbitori (se produceau când pe rând, când amândoi deodată) asemuia cartea fostului meu coleg cu un roman, tot american, scris de o femeie gunoier, și pe care chiar îl citisem. Când, oare, mă gândeam, T.R. a trăit și el prin canale, cu vagabonzi, boschetari, narcomani etc.? A fost chiar unul dintre aceștia? Și totuși, ocupă o poziție onorabilă în societate, și încă în țara cea mai puternică de pe glob. În ceea

ce privește scriitura, nu știusem să se fi spus vreodată despre el, nici în școală, nici după aceea, că are talent literar. Fusesse un elev silitor, și atât. Faima lui era de băiat vesel, prietenos, dar destul de superficial. Se mândrea cu aceste trăsături și nu aspira la altceva. Nici acum nu se fălea cu presupusa glorie scriitoricească, mă privea tot timpul și râdea, ignorând râvna publicitară a agenților și curiozitatea publicului.

Această parte a visului s-a încheiat pe imaginea aglomerației din fața standului cu cărți, unde oamenii se repeziseră să cumpere opera, despre care se specificase că se găsește în „stocuri limitate”.

A doua parte a visului se înfiripă după o pauză (ca la teatru). E posibil din punct de vedere oniric? Ce-ar spune specialiștii?

De data aceasta, spectacolul se desfășura într-un interior academic, unde câțiva critici analizau best-seller-ul lui T.R. (în raport – asta pare de-a dreptul uluitor – cu nu știu ce carte de-a mea). Deci am fost ales ca reper? mă întrebam. Din cauza vechii prietenii cu gloriosul româno-american? În sfârșit, toți se simțeau datori să-i aducă elogii rotofeiului meu amic – ce nici nu eram prea sigur că se află de față. De la un punct încolo însă analiștii începură să se plaseze întâi pe o poziție chițibușară, de birocrați intelectuali, iar apoi, pe una de exigență maximă, apropiată de anularea „operei” puse în discuție. Cum procedau? Ajungeau la o anumită pagină unde descopereau hiatusuri ale narațiunii. Atunci, în spirit comparatistic, recurgeau la cartea mea de care pomeniseră. Se duceau la pagina cu același număr și constatau că la mine desfășurarea epică e ideală.

Un timp n-au comentat, apoi au început să aprofundeze aceste diferențe, extrăgând concluzii de ordin calitativ. În prima parte a dezbaterii, pe planul principal s-a aflat T.R., eu rămânând în umbră, într-un fundal parcă mereu uitat, dar totuși prezent în mintea lor. Pe măsură ce exegeza avansa și golurile americanului se înmulțeau, cartea mea începea să ocupe locul central în discuție. Nu am reținut despre ce carte era vorba și nici ce merite anume i se găseau, vedeam doar că majoritatea cvasiacademicienilor mă preferau din toate punctele de vedere.

Până la urmă s-a impus clar și prezența amicului, care începuse să mă tragă de mânecă. Vesel nevoie mare, uneori izbucnea în hohote de râs, înfundându-le cu un șal. La un moment dat mi-a făcut impresia că am devenit amândoi invizibili. Și analiștii păreau să ne fi uitat, concentrându-se cu tot mai multă acribie asupra textelor comparate. Până la urmă s-a emis și un fel de sentință, stabilindu-se scoaterea cărții lui T.R. din competiție. Puțin îi păsa însă celui în cauză de sentința lor, el rămânea bucuros de reînnodarea prieteniei noastre.

Chestiunea a căpătat însă deodată o turnură gravă. Juriul (așa era intitulat acum grupul analiștilor) a acuzat editura americană că tipărise o escrocherie. S-a făcut și o trimitere la femeia-gunoier, nu am reținut în ce sens, doar că opera aceleia, deși a dispărut de pe piață, pe moment și-a făcut datoria, în timp ce aceasta... Sfătuit de cei doi agenți ai săi, T.R. a cerut cuvântul. A mulțumit juriului pentru minunatul expozeu, solicitând, dacă e posibil, o stenogramă a dezbaterilor pentru a o pune la dispoziția Academiei americane. Rumoarea panicată pe care a produs-o m-a trezit.